15 DECEMBRO 1911. Nº 148.

MEMBRO DI L'PROFESIONAL UNIONO DI L'PERIODALA BELGA GAZETARO
Affilié à l'Union professionnelle de la Presse Périodique Belge
DIREKTEYO : Redakto ed Administro : = 65, Rue du Président, 65, BRUXELLES =
YARKOLEKTO : fr. 4.50 (Septembro 1911 — 1912)
Specimeno : Fr. 0.25

Decidi di l'Akademio

17 agosto 1911.

485.— On admisas kompleta libereso en la seko di la vorti (de lineo a lineo), ecepte ke singla parto devas kontenar vokalo, e ke la digrami o diftongi ne devas dividesar.

486.— On admisas *il — el — ol* kom prefixi por indikar la genro di irga pronomi. (Kompreneble, nur en kazo di bezono).

487.— On adoptas la sufixo — **i** por indikar : la lando qua dependas de ulu, la domeno o resorto di lua autoritato.

488.— On adoptas **abreviar** (F. *abréger*) vice *abrejar*.

489.— On adoptas **biro** (F. *bière*) vice *biero*.

490.— On adoptas **brokato** (F. *brocart*).

491.— On adoptas **exkavar** (F. *creuser*) vice *eskavar*.

492.— On adoptas **experiencar** (F. apprendre par expérience) vice *speriencar*.

493.— On adoptas **kanikulo** (F. *canicule*).

494.— On adoptas **karear** en la senco F. *se passer de*.

495.— On adoptas **katalepsio** (F. *catalepsie*).

496.— On adoptas **peripetio** (F. *péripétie*).

497.— On adoptas **peskar** (F. *pêcher*) vice *piskar*.

498.— On adoptas **rovo** por F. *ronce* e **rovbero** por la frukto.

499.— On adoptas **slingo** en la senco di F. *lacet*, *boucle* (avant la formation du nœud) diversa de *loklo* (F. *boucle* en spirale, c'est-à-dire sans croisement des extrémités, par ex : boucle de cheveux).

500.— On adoptas **startar** en la senco di F. *démarrer, mettre en marche*.

501.— On adoptas **surmenar** (F. *surmener*).

502.— On adoptas **tribo** (F. *tribu*) vice *tribuo*.

503.— On adoptas **violino** (F. violon) vice *violono*.

504.— On konservas l'eliziono di **a** en l'adjektivi, ma restriktante ol a la kazi en qui ne rezultas akumulo de konsonanti.

505.— On konservas **strikta** (F. *strict*) kom equivalanta *des-ampla*.

506.— On decidas ke on ne bezonas nuva vorto par F. *plutôt*.

507.— On admisas nuva diskuto pri **madyar** (*).

* Malgré nos recherches nous n'avons pu découvrir la traduction française du verbe **madyar** ; la décision de l'Académie n'indique aucun renvoi à une décision antérieure. Nous ne trouvons que **magiar** = F. pratiquer la magie. (*Red.*)

508.— On repulsas la chanjo di *madyar* ad *magyar*.

509.— On repulsas l'adopto definitiva di la finali *am, im, om* por la kondicionalo.

510.— On repulsas entote e detale la sistemi de pronomi propozita.

511.— On repulsas *ik* vice **me**.

512.— On repulsas *lu, le, lo*, apud *il, el, ol*.

513.— On repulsas l'uzado : *lu* por personi, e *lo* por kozi.

514.— On repulsas l'uzado di *su* kom subjekto.

515.— On repulsa *si* kom pluralo di **su**.

516.— On repulsas *oni* kom pluralo di **onu**.

517.— On repulsas *sta* vice **ca**, e. c.

518.— On repulsas restriktar *ita* a nedeterminata disto, e adoptar nuva demonstrativo por fora disto.

519.— On repulsas *aliqua* vice **ula**.

520.— On repulsas *distreso* vice **ditreso** (F. détresse).

521.— On repulsas la supreso di **docila**.

522.— On repulsas *enterpriso* vice **entraprezo**.

523.— On repulsas *examinar* vice **examenar**.

524.— On repulsas *gir, bur, te, po*. (Série de prépositions ayant la valeur actuelle de *po* = pour, au prix de,).

525.— On repulsas *higa* vice **maldensa**.

526.— On repulsas *hinder* vice **dop**.

527.— On repulsas *jala* vice **flava**.

528.— On repulsas *jornalo* vice **jurnalo**.

529.— On repulsas *kolejo* vice **kolegio**.

530.— On repulsas *komprendar* vice **komprenar**.

531.— On repulsas *korajo* vice **kurajo**.

532.— On repulsas *orgolio* vice **superbeso**.

533.— On repulsas *partute* vice **omnaloke**.

534.— On repulsas *patrolo* vice **patrolio** (F. *patrouille*).

535.— On repulsas *prendar* vice **prenar**.

536.— On repulsas *punar* apud **punisar**.

537.— On repulsas *quanke* vice **quankam**.

538.— On repulsas *seno* vice **sino** (F. sein).

539.— On repulsas *virtuo* vice **vertuo**.

540.— On repulsas *yo*, vice **ya**.

La Sekretario,
L. COUTURAT.

Uniono por la Linguo Internaciona

Yen la texto oficiala di la *Deklaro* qua permisas institucar *periodi di stabileso* pri nia linguo. Ol esas adoptita da la komitato (*kunveno en Solothurn 23 agosto-2 septembro 1911*) e da l'Akademio.

Deklaro.

La Komitato ed Akademio konstatas, ke per la labori e decidi di la Akademio, la Linguo Internaciona *Ido* atingis altagrada perfekteso e praktikala pronteso. Konseque li deklaras la periodo di la reformo de Esperanto ad Ido kom klozita. Pro to la du korporacioni nun itere ed insistante rekomendas la praktikala uzado di la linguo en omna relati.

Fidela a la ciencala principo di severa kontrolado, di konstanta perfektigado e di organizita progresado, la Akademio e la oficiala organo *Progreso* durigas la ciencala diskutado.

Se per la praktikala uzado di la linguo e per la libera diskutado aparus la neceseso di plusa plubonigi en irga punto e se la Akademio konvinkesus trovir la solvuro evidente maxim bona, la du korporacioni adoptus e rekomendus ta plubonigo ye la fino di *periodi di stabileso* maxim longa posible, fixigenda da la korporacioni ipsa.

La kompletigo di la vortaro, precipue pri la ciencala faki, kontinue facesos quale til nun.

* * *

Kande komencos l'unesma periodo di stabileso? Ti, qui lektas asidue nia oficiala organo *Progreso*, savas ke la nombro di l'importanta linguala questioni, pri qui l'Akademio diskutas, plumikrijas sempre; kelka urjanta punti restas ankore decidenda ed on darfas previdar ke l'Akademio balde exhaustabos ita tasko. Lore, segun omna versimileso, l'Akademio e la komitato kune fixigos la komenco di l'unesma periodo di stabileso. Ni esas certa ke la *Deklaro* esos aceptata kun varma simpatio da omna nia samideani e grupi.

„La Ponto"

La *skopo* di *„La Ponto"* esas evitar omna neutila disipado di energio en la tota domeno di la teoriala e praktikala spirito-laboro, e konseque liberigar la produktiva spiritolaboro de la balasto di mekanikala prelabori.

Ica energio-sparado esas realigenda per sistemala *organizo*, di la spiritala laborado ; unesme, per la perfekta utiligo di la spirito-laboro, facita en la tilnuna maniero : per internaciona *informiva* e mediata ofico qua devas respondar ad

omna questiono di omnu; duesme, per maxim posible praktikala organizo di l'organizebla t. e. di la plu mekanikala parto di la futura spirito-laboro : per internaciona *organizo-kontoro*, qua devas determinar la formi di la spiritala laboro omnaspeca tale ke singla aparta laboro automate trovas sua justa loko en la totalorganismo.

La sempre perfektigenda *labor-moyeni* di „*La Ponto*" esas tale selektita, ke oli povas satisfacar omna postuli ciencala e artala; ma samtempe oli povas esar aplikata maxim posible sen ne-utila disipo di fortesi (fixigo di la arbitriala hazardeso en omna domeni; exemple : unesala formati kombinita kun unesala registrago por omna imprimuri).

L'agado di „*La Ponto*" e la kolekturi qui rezultos de ca agado formacos, en apuda kontoro, *universitato e muzeo por l'organizo-tekniko*. Tamen „La Ponto" devas esar l'unika komunikala centro por omna aparta organizuri ja existanta, dispersita sur la tota tero (asocii, kolekturi, instituti e. c.); la konoco di lua adreso suficas ad omnu (sive fakisto, sive laiko) por povar relateskar kun ica organizi ed anke kun l'individui ne organizita.

La *fundamento* di ca organizo esas la volunta kunlaborado di maxim multa spiritala laboranti segun la principo di mutuala helpo. La tre progresinta labor-divido devas kompletigesar per sistemala koncianta labor-asocio, necesa por la formaco di l'organismo di la spiritala laboro. Apude samtempe formacesos automate la totalorganismo di omna *spiritala laboranti*.

Pro ca motivi esas en l'interesto di omna spiritala laboranti et di lia organizuri, adherar a „La Ponto".

On distingas 4 grupi di *membri* :

1. La Honor-membri.
2. La Fondanti (kun unfoya kontributo minima de 1000 M. kontante od en kozala valori, inter qui on kontas anke servi en la senco di „La Ponto", exemple publikiguri).
3. La ordinara membri (kun unfoya kontributo minima de 200 M. por autoritati ed organizuri, de 100 M. por singla personi, o yarala kontributo minima de 6 M.).
4. la membri sen devo di kontributo (kunlaboranti ne-salariata, volunta : observeri, raporteri, artisti, organizanti, fotograferi, kolekteri, tradukeri, konfidenculi, diskurseri ed altra spontana helpanti por la servado interna ed extera).

Omna membro havas la yuro votar. L'ekiro povas eventar omnatempe.

Pri l'obligesi di „La Ponto" responsas nur olua havajo, tale ke omna personala responsiveso di la membri esas exkluzita.

La generala *administrado* facesos ultre da la chefaro (til Junio 1914 siori Wilhelm Ostwald, K. W. Bührer, Ad. Saager) e la kalkul-revizisti, da la

Mikra Konsilistaro di la Ponto
(supera exekutanta autoritato di l'instituto)
e la
Granda Konsilistaro di la Ponto
(supera legifanta autoritato di l'instituto)

omni ne-salariata.

La financizo di „La Ponto" dependas esence de la *fonduro di la Ponto*. Ca departemento qua havas aparta statuti, tendencas kolektar kapitalo maxim importanta, por uzar ol, konforme l'intenci di la Ponto por la servado di la generala spirito-laboro.

La *publika funcionado* di l'instituto devas komencar nur kande per kolekto di un milion Mark kontate od en kozala valori la fundamento di praktikal exekuto esos establisita.

La statuti di „La Ponto" esas ricevebla gratuite de : Die Brücke, München, Schwindstr. 30. La pensi qui direktis l'establiso di „La Ponto" esas provizore expozita en la verko : „K. W. Bührer & Ad. Saager. Die Organisierung der geistigen Arbeit durch die Brücke" (preco : broshita M. 3.50, bindita M. 4.25) ed ultre : Wilhelm Ostwald, „Das Weltformat" (Verlag in Fr. Seybolds Buchhandlung in Ansbach).

(*Ek Idano*).

La Jurnali

Jurnalo „La Métropole" de Anvers en sua numero di la 16a novembro insertas artiklo signizita : Samideano e titolita „*Après un Congrès*" (Pos Kongreso), en qua la autoro analizas la rezultati di la famoza VIIa Kongreso Esperantista e montras la vera nuna stando di la questiono; la Antverpenani vidis, per la rezultati rikoltita en ta artiklo, ke la kongreso qua eventis en ilia urbo esis nur provo di propagando e mem, pro diversa kauzi, ta propagando ne multe sucesis.

Nova jurnalo : LABORO, dedikita por la defenso e vulgarigo di la reformita Esperanto (sistemo *Ido*).

Redaktisti : Pedro Marcilla ed Alberto Galant adreso : Leon, 18, 1°, Madrid, Hispanio.

Yarala suskripto : 1.50 fr.

Mentalité espérantiste primitive

Les comptes-rendus que font, du Congrès d'Anvers, les gazettes de l'Esperantuyo, sont, sauf quelques rares honorables exceptions (Monde Espérantiste, Esperanto et Lingvo internacia) d'un bien bon tonneau.

A les parcourir on croirait que ce congrès, réglé en gros et en détail par l'officine parisienne, n'a été que fraternisation, pacification, parfaite entente dans la „grandan rondon familian“.

En particulier l'apparition — ou si l'on veut la réapparition — de M. l'avocat Michaux, organisateur du congrès de Boulogne (1er congrès espérantiste) y est signalée avec une joie dont l'exubérance marque plutôt mal quand on sait quel jugement péjoratif porte sur les „eminentuloj“ du mouvement espérantiste, M. l'avocat Michaux.

Pourtant, après avoir enregistré les „varmegajn aplaudojn“ qui, paraît-il, accueillirent le „karegan samideanon“, les comptes-rendus officiels et officieux oublient, dans un ensemble touchant, de signaler à deux millions de lecteurs la douche „malvarmega“ impitoyablement administrée à la suite du congrès d'Anvers, aux „varmegaj aplaudintoj“, par le même „karega samideano Michaux“, et par le groupe dont il était le président.

Dans notre n° d'octobre 1911, nous avons parlé de la décision énergique prise par le dit groupe „Unua kongreso“, décision dans laquelle, entre autre „aménités“, il est déclaré ce qui suit :

„Considérant que, en refusant le droit de libre discus- „sion et de vote régulier, en imposant son autorité, „même sa commission (dont, malgré d'énergiques pro- „testations, il fut interdit de discuter le titre, la compo- „sition et la compétence), l'état-major espérantiste s'est „moqué des délégués ;

„Le groupe „Unua kongreso“, en assemblée générale „du 8 septembre 1911, décide qu'il se sépare de toutes les „institutions actuelles ainsi que des sociétés nationales“.

Comme on le voit c'est l'union en plein, surtout que plusieurs groupes ont déjà suivi l'exemple du groupe Michaux. Avec la loyale prudence, qui caractérise depuis plusieurs années le peuple espérantiste et ses chefs suprêmes, les gazettes bien pensantes ne soufflent mot de ces camouflets répétés.

Selon l'exemple des „mauvais bergers“ de l'Esperantuyo on se contente de travailler, dès maintenant, dans l'ombre, pour assassiner moralement les dissidents qui, bien que se proclamant espérantistes fundamentistes, empêchent de danser en rond (en rond-de-cuir) les joyeux boutiquiers de „nia kara afero“.

* * *

Mentala stando di primitiva esperantisti.

La raporti quin facas pri la Kongreso di Antwerpen la jurnali di *Esperantujo*, ecepte kelka rara honorinda organi (*Monde Espérantiste, Esperanto* e *Lingvo internacia*) esas ya komike ridinda.

Tralektante li, on kredus ke ta Kongreso, regulizita en sua ensemblo ed en sua detali da la parisana oficeyo, konsistis nur ek fratigo, pacifo, perfekta konkordo en la *grandan rondon familian.*

Partikulare la aparo — o, se on preferas, la reaparo — di sioro advokato Michaux, organizinto di la Kongreso di Boulogne (unesma esperantista Kongreso), esas ibe mencionita kun joyo di qua l'intenseso impresas ya desfavoroze, se on savas quante blamoza judikon, pri la *eminentuloj* di la esperantala movado, emisas sioro advokato Michaux.

Omnube, pos indikir la *varmegajn aplaudojn* per qui, quale semblas, on aceptis la *karegan samideanon,* la raporti, oficiala e neoficiala, oblivias, kun admirinda ensemblo, mencionar a sua du milion lektanti la dusho *malvarmegan* senkompate donita pos la Kongreso di Antwerpen a la *varmegaj aplaudintoj* da la sama karega samideano e da la grupo di qua lu esis la prezidanto.

En nia numero di oktobro ni ja parolis pri l'energioza decido adoptita da la dicita grupo „Unua Kongreso“, decido en qua, inter altra dolcaji, on deklaras to, quo sequas :

„Konsiderante ke, per rifuzir la yuro a libera diskuto ed a reguloza voto, per impozir sua autoritato e mem sua komitato (pri la titolo, la konsisto e la kompetenteso di qua, malgre energioza protesti, on interdiktis diskutar), la esperantista stabo mokis la delegiti ;

La grupo „Unua Kongreso“, en generala asembleo di 8 septembro 1911, decidas desadherar omna nuna institucuri e nacionala societi.“

Yen, quale on vidas, perfekta konkordo ! ankore pluperfektigita mem per ke plura grupi ja imitis l'exemplo di la grupo Michaux. Kun la loyala prudenteso, qua karakterizas de plura yari la populo esperantista e lua supera chefi, la gazeti ortodoxa silencas pri ta repetita bati.

Segun l'exemplo di la „mala guidisti“ di *Esperantuyo*, onu restriktas nun sua esforci ad asasinar morale, en l'ombro, la desadherinti qui, quankam li deklaras restar fundamentana esperantisti, impedas la rondala dansado di la joyoza butikisti di *nia kara afero.*

* * *

Un piquant détail est rapporté par „Lingvo internacia“ dans les termes suivants :

Salut au Congrès.

„Au Congrès j'avais envoyé mon salut que le premier „jour, on oublia, ou qu'on ne retrouva plus. Puis le „temps manqua pour le lire.......“

Quand on sait que le signataire du salut jeté au panier a été traité de „dément“ par le chef d'état-major des congrès espérantistes, on a peine à se défendre d'un sentiment de commisération pour ces fantoches qui ne réussissent même plus à bien jouer leur comédie.

* * *

Il y a mieux encore!

On lit, en effet, dans les rares comptes rendus suffisamment sincères du congrès d'Anvers, des déclarations telles que celle-ci :

„J'ai vu, de mes propres yeux, quelques délégués qui „levaient la main *pour*, puis *contre* une même proposi- „tion.....

„Ma conviction est que, des délégués présents, plus „d'un tiers n'auraient pu dire de suite après le vote, „sur quoi ils venaient de voter.

* * *

Dans la note purement comique, un jeune et déjà brillant conférencier, a fait connaître au peuple espérantiste que la pomme de terre était un tubercule rapporté de Chine par Parmentier. Apprenons au jeune, et déjà célèbre conférencier, que la pomme de terre est, pour les simples botanistes, originaire des Andes du Chili et du Pérou.

Introduite en Espagne en 1534 elle passa en Angleterre en 1585 puis en Australie en 1588; de là, le savant Clusius la répandit en Allemagne d'où elle gagna la Suisse et l'Est de la France; en 1620 on la trouve en Belgique.

Près de deux siècles plus tard seulement (exactement en 1788), Parmentier, pour remédier à de désastreuses disettes, préconisa la culture en grand de la pomme de terre, depuis longtemps en usage dans les pays voisins.

Telle est la véridique histoire du „tubercule chinois“ du jeune, sympathique et déjà mondial conférencier.

Pikanta detalo raportesas da *Lingvo internacia* per la sequanta vorti :

„Saluto a la Kongreso,

„A la kongreso me sendabis mea saluto quan on obliviis l'unesma jorno o quan on ne plus retrovis. Pose la tempo mankis por lektar lu...

Kande on savas ke la subskribinto di la saluto jetita aden la korbo qualifikesis kom „demento“ da la stabestro di l'esperantala Kongresi, onu ne povas facile eskartar de su sentimento di kompato ad ita aktorachi, qui neplus sucesas mem ludar bone sua komedio.

* * *

Yen ulo ankore plu amuzanta!

On lektas ya, en la rara sufice sincera raporti pri la Kongreso di Antwerpen, deklari simila ad ica :

„Me vidis, per propra okuli, kelka delegiti qui levis la manuo *por*, pose *kontre* ula sama propozo.....

„Mea konvinkeso esas ke, de la delegiti asistinta, plu kam un triono ne potabus dicar, quik pos la voto, pri quo li jus votis.“

* * *

En la parto exkluzive komika, yuna e ja briloza diskursisto savigis da la populo esperantista ke la terpomo esas tuberkulo adportita de Chino da Parmentier. Ni savigez da la yuna e ja famoza diskursisto ke, por la simpla botanikisti, l'originala regiono di la terpomo esas la Andi di Chilio e di Peruo.

Introducita en Hispanio dum yaro 1534, la terpomo transiris ad Anglio en 1585, pose ad Austrio en 1588; de ibe la ciencista Clusius diskonocigis olu en Germanio, de ube ol atingis Suiso ed orientala Francio; en 1620, onu vidas ol en Belgio. Nur cirke du yarcenti plu tarde (exakte en 1788), Parmentier, por remediar dizastrifanta indiji konsilis kulturar intense la terpomo, qua esis uzata ja de longe en la vicena landi.

Yen la vera historio di la „chinana tuberkulo“ di la yuna, simpatiinda e ja mondala diskursisto.

Université nouvelle de Bruxelles.

M. le commandant Ch. Lemaire donnera deux conférences à l'Université nouvelle de Bruxelles (Institut des Hautes Etudes), rue de la Concorde n° 67, les 2 et 8 février 1912. Sujet : La Langue Internationale.

Advoko.

La fervoyala laboristi, qui deziras adherar a la *Federuro internaciona di fervoyisti idista* voluntez sendar lia adhero de nun ad la provizora sekretario S^ro^ Pierre Lerat, 11, rue de Saumur, La Roche-sur-Yon (Vendée, Francio).

Gratuli.

Ni esas felica gratular nia fervoroza propagadisto, kunlaboranto ed amiko, sioro O. Chalon, sub-direktoro che la Financala Ministreyo, qua esis honorizita per la grado di kavaliero en la Ordeno Leopold.

Ni profitas ta okaziono por same gratular nia samideani ed kurajoza defensanti di Ido, Armand Giminne e Maurice Cardinal qui esis recente promocita ye la grado di kapitano en la Belga armeo.

Omna qui judikis le devoteso di ta samideani por nia kauzo, esos anke felica aplaudar ta meritata nomini.

La Belga Sonorilo.

La transcription des sons chinois

Une très intéressante réunion a eu lieu à la Société d'études sino-belge. Il s'agissait de déterminer la transcription la plus pratique des sons chinois au moyen des lettres de notre alphabet européen.

Au bureau se trouvaient M. Warocqué, président de la Société; M. Ping-Shi, secrétaire de la légation de Chine, représentant le marquis Li; M. le chevalier de Moreau, délégué du ministre des affaires étrangères, et M. Résimont, vice-président de la Société.

Après un rapport présenté par le commandant Pontus et un échange de vues au cours duquel prirent la parole M. Michel, professeur de langue chinoise; M. Jottrand, directeur de l'Institut commercial des industriels du Hainaut, à Mons; M. Ping-Shi et M. Paul Otlet, directeur de l'Institut international de bibliographie, M. Warocqué a fait voter par l'assemblée les conclusions dont voici le résumé:

La conférence estime que la transcription anglaise est la plus pratique pour nos compatriotes, s'engage à employer toute son influence pour faire adopter cette transcription et émet le vœu de voir nos diplomates, consuls, hommes d'affaires, journalistes, économistes, professeurs de géographie et d'histoire militaire se conformer rigoureusement à ce système, que le département des affaires étrangères, sollicité, autoriserait à intituler „méthode de transcription du Ministère des affaires étrangères de Belgique".

* * *

Malgré la présence et l'intervention d'un des plus zélés défenseurs des consonnes accentuées de l'Esperanto „primitiva" lequel fut parmi les „oficialaj delegitoj" dont on s'est montré si fier au Congrès d'Anvers, la conférence s'est ralliée aux conclusions du commandant Pontus et a adopté l'alphabet complètement dépourvu d'accent, c'est-à-dire tout simplement l'alphabet adopté pour l'Ido.

La conférence se sera dit que les plus belles choses, lorsqu'elles sont transportées hors de leur milieu, ont tout à perdre et elle a laissé les fameuses *sursignitaj konsonantoj* et leurs difficultés d'application à MM. les Espérantistes.

Et elle a rudement bien fait!

Pri la vortordino

Artiklo vere atencinda (Progreso III, p. 44) e qua esas fundamentala pro la klareso di nia linguo, relatas la vortordino. Se ta artiklo esas atencinda da omna konciencoza Idisti, esas dezirenda ke multa inter nia germana samideani lektez olu e senpartie aceptez ed uzez la chefa principo quan ol kontenas.

Fakte, la prizata ed ofte komplikita inversigo esas tante uzata da germana linguani en ula Idista revui, ke nur pro ta notivo multa samideani deskurajigita da ita inversigala stilo, ne abonas su ad ita revui. Lore, ica lastai ne atingas lia skopo pro ke ulgrade li neplus esas internaciona ma nacionala. Me volas dicar ke nur la prizanti e facile komprenanti ita inversigala stilo interesesas da oli, e ke multa altra Idisti preferas lektar artikli quin li judikas klara e facile komprenebla, t. e. redaktita segun la logikala principi di nia sintaxo qua valoras por omna Idisti, irge qua linguani li esas.

Kad la chefa kondiciono por ke irga linguano esez vera Idisto ne konsistas en abandonar sua idiotismi e propra linguala formi por obediar la normi qui genitas la homogeneso e l'uneso di la linguo, e sen qui ita fundamentala qualesi ne povas existar?

(*Ek Idano.*) *Henry Devannes.*

Kroniko di la grupi.

Bruxelles. — La Komitato di la grupo *Pioniro* kunvenis la 7^{a} novembro por diskutar la programo di sua labori dum la vintra sezono. On decidis ke l'ordinara kunveni eventos de nun omna marsdio, ye 8 kloki vespere, e ke li esos exkluzive konsakrata a graduizata exerci pri la linguo; talmaniere ke, per lektar, skribar e konversar, omna membri aquiros suficanta konoco e praktiko di la linguo por uzar ol en omna cirkonstanci e mem por docar ol omnube to esos posibla.

Leuven, — La „Cercle Idiste" en Leuven (Louvain) jus fondesis e kunvenis en la Lerneyo n° 1, rue de Tirlemont, la 6^{esma} decembro. En la sama loko, S^{ro} Eug. Mathys durigos la kurso organizita da ta grupo.

Propagado.

Ye la fino di oktobro, S^{ro} *Chalon* diskursis pri la linguo internaciona ante la membri di la bruselana sekciono di la *Kristana Uniono di la Yuni*. Pos la diskurso, la komitato di l'Uniono decidis institucar kurso pri *Ido* ed invitis insiste omna membri enskribigar su. L'unesma leciono eventis lundio, 20 novembro, rue Ernest Allard, n° 11, ye 8½ kloki vespere.

Pluse, la komitato decidis ke la kurso esos publika e gratuita e ke on admisos personi di la du sexui. Ni pregas nia samideani rekomendar ol varme a sua amiki.

La grand dukio Luxemburg.

La landeto Luxemburg jacas en regiono ube kombatis dum 20 yarcenti multa populi : Galli e Germani, Romani, Goti, Vandali, Huni e Burgundani.

Onu deskovras omnube traci di l'ante-diluvia homo, fragmenti di poti e stona utensili. En kelka naturala kaverni, precipue en la rokoza *mikra Luxemburga Suiso*, on trovis recente skeleti di homi ipsa. Tamen ni savas nur ke ante cirke 3000 yari la Galli konquestis la regiono di l'Ardena foresto. Multa vorti di nia linguo luxemburgana esas galla, exemple expresuri pri agrokultivo, pri metali, planti, arbori, bestii. La fluvii e multa vilaji havas galla nomi. Grandega galla monumento ek rokaji (*Deiwelsaelter* = altaro di la diablo) staras ankore cadie apud la turistal urbo Diekirch.

De Julius Caesar (51 yari ante nia ero) til la 4^a yarcento, la Romani esis la mastri en la lando di la Trevirani. La populo tamen sempre parolis galle. La Trevirani esis mixuro di galla e germana populi. La nuna urbo Trier (sur la Moselo en West-Germanio) esis olim chefurbo di la transalpa romana imperio. Segun moderna autori, la romana generalo Labienus ganis decidiganta kombatego sur la loko di la nuna urbo Luxemburg. Balde la civilizita urbani parolis latine, ma germana populi sempre minacis la dominacanti e li konstruktis milital kampi e kasteli por defensar su. Sur la rokajo Bock esis anke konstruktata kastelo nomizita Lucilinburhuc (Lützelburg = mikra kastelo) qua divenis pose la maxim forta citadelo di Europo sub la nomo Luxemburg. Ankore cadie la Luxemburgani nomizas lia chefurbo „Letzebureg", (pronuncez Letzeburey).

Dum la V^a yarcento la Franki konquestis la belga provinci di Gallio. La romana institucuri desaparis grandaparte. La lando di la Trevirani formacis 4 chef-distrikti e 4 sekundara distrikti guvernata da komti.

En 698 Santa Willibrord fondis la monokeyo en Echternach, qua divenis central punto di civilizado. Ankore cadie cirke 30.000 personi pilgrimas omnayare ad Echternach por partoprenar monde famoza salto-procesiono tra la urbo ad la baziliko, ube staras marmora mauzoleo, qua kontenas la reliqui di Santa Willibrord.

En ica regiono kunfuzesis Galli, Romani e Germani, anke tri diversa enemika religioni, e *de to naskis la luxemburgana populo*. La luxemburgana linguo esas moselfranka dialekto, qua existis ante la franca e la germana linguo.

Dum la yaro 843 per la partigo de Verdun, la franka imperio disfalis e Luxemburg divenis parto di Lotaringio. Dum 870, la Mosela, Beda ed Ardena distrikti divenis germana e la altra distrikti franca. Dum la IX^a yarcento konstruktesis multa kasteli sur la monteti di la lando. Ankore cadie turisti venas ek omna landi di Europo por spektar interesiva ruini.

Dum 963 la komto ardena Sigfrid fondis la urbo Luxemburg. Ibe komto Konrad I fondis la monakeyo (Munster) ube multa studenti venis de West-Europo por studiar antiqua lingui. La famoza komtino Ermesinde liberigis la habitanti di plura urbi. En la kasteli lojis la nepoti di franka chefi e nia komti esis franca segun lia raso e lia linguo. La franca reji esis lia amiki e li mariajis su nur kun franca princi e princini.

La luxemburgana komto Henri VII elektesis kom germana imperiestro, quankam il forsan ne mem savis parolar germane. Omna dokumenti ek ta tempo esas redaktita en franca linguo. Lua filio Johano, amiko di la franca rejo, komto de Luxemburg e rejo de Bohemio, qua ocidesis en la kombato kontre la Angli (Crécy, 1346) same kam lua (di Henri VII) frato Balduin (*Baudouin*) esis edukita en la korto di la franca reji tote quale franca princi. Balduin divenis arkiepiskopo di Trier (Trèves). Anke la filio di Johano, la germana imperiestro Karlo, esis edukita en Francio. En 1443 la burgunda duko *Philippe-le-Bon* konquestis la fortreso Luxemburg e de ta yaro Luxemburg neplus esis libera stato til la XIX^a yarcento. Pos la militi inter Francio ed Hispanio, la suda parto di la lando Luxemburg (Thionville, Diedenhofen, Montmédy, ed altra urbi) divenis franca en 1659.

La franca rejo Louis XIV esis fiera konquestir la maxim forta citadelo di Europo, ma ja en 1697 la lando itere divenis hispana, en 1714 austriana, ed en 1795 franca. En 1814 prusiana garnizono okupis Luxemburg til 1867. La kongreso de Wien en 1815 decidis donar ad Prusio la luxemburgala kantoni ye l'estal bordo di la riveri Our e Sauer ed igar la lando ne dependanta, membro di la germana federuro di stati e samtempe grand-dukio sub la nominala dominaco di la rejo di Nederlando.

La belga revoluciono igis ni esar belga de

1830 til 1839. Lore la konvenciono de London decidis donar la 5 westala distrikti ad Belgio e nur 3 distrikti (la nuna grand-dukio) formacis de lore autonoma stato.

La rejo di Nederlando esis lore ankore grandduko di la mikra lando, qua olim esis quarople plu granda kam cadie.

Dum 4 yarcenti Luxemburg efektigis senfina lukti inter europala stati. En 1867 la konfero di London impedis nuva lukto inter Francio e Germanio, deklarante Luxemburg eterne neutra sub la kolektala garantio di la potenta stati ek Europo; la prusiana armeo mustis livar la teritorio, e la fortreso esis destruktata. Tale la konfero di London permisis a ni restar aparta, libera naciono.

A. Meier, Kockelscheuer,
Luxemburg.

K + F.

(KAMARADA FEDERURO)

GENERALAJI.

La Gotika K + F. esas mondala organizuro, dedikita a revivigo di la esprito di libereso, heroeso e la integreso di la anciena Gotikani.

PRIVILEJI.

1. K + F. esforcas por aranjar a sa membri interrelati en tam multa loki di la mondo kam posible. La principo di K + F. esas fondita sur reciprokeso. La membreso esas uzenda por irga skopo ideala e praktikala.

2. La membri ricevas la Oficiala Jurnalo, sendata afrankite omna duesma semano. Ol esas la maxim granda mimonatalo en Nordo.

3. Nomi, adresi, lingui, deziri esas publikigata senkuste en la listo di la membri.

4 Yuro partoprenar la monatala konkursi. Premii valoranta cirke 1500 franki.

5. Yuro asistar la yarala kunveno la 22:a di julio, la Dio Internaciona.

6. Premio pro omna nuva membro.

7. La membri povas aquirar la oficiala insigno di rango e titolo di Honorala Kamarado di la ordeno.

8. La Kamaradi di la ordeno aplikas tri kroni super sa nomi.

9. La Kamaradi di la ordeno elevas sur sua rezideyi e yakti la tri-langetizita flago: blanka kun blua kruco.

10. La Kamaradi di la ordeno povas portar kom suportili di sa blazoni la Gotikala Leono e la Agleto e cirkumar sa blazoni per la cirklo e la moto di la ordeno e pendar de ibe imajo di la rubando e la insigno.

DEVI.

La personi qui deziras adherar a K+F. devas plenigar adherilo (sendota segun demando) indikante lia specala deziri e la maniero utilesar ad altri. Adherala suskripto; 5 skad. kroni (7 franki). — Yarala suskripto (por la Jurnalo): 3,35 skad. kroni (4.65 franki).

OBS. La idisti qui dum ica yaro sendos per postmandato a la registraganto di K+F. la suskripto por la Jurnalo „Kamraten“ esas eceptata de la adherala suskripto.

En la letri a K + F. devas esar enklozita postmarki por la respondo.

Membro devas respondar (se rezervo ne esas facita) letri de altra membri en intervalo di 15 dii.

SECIONI.

Membri di K+F. povas adherar ad un o plura ek la sequanta secioni segun deziro:

I. Koresp. por plezuro, interkambio di idei, sanigalaji.

II. Exerci ed instrukto di stranjera lingui, stenografio e c.

III. Dono e demando ye informi pri irga temo (Questioni pri generala intereso povas publikigesar en la Jurnalo, sen spensi).

IV. Por literaturala ed artistala skopi, (bela poemi, noveli, pikturi e c. publikigenda en la Jurnalo, se on deziras.

V. Komisioni en la regioni di la membrala rezideyi.

VI. Por kolektadi di postmarki, postkarti, exlibri, jurnali, moneti etc.

VII. Koresp. pri specala (profesionala) materii.

VIII. Reciproka servi per personala interrelati. (En omna loki K+F. volas havar riprezentanti e konsilanti por turisti e c.)

IX. Humanala Devi. (Oficiala insigno adjudikenda a eminenta membri).

INSIGNI.

Esas dekretita, ke la insigni nomesas „Norda Leono“, e „Insigno di Anscaro Pacema“.

Ins. di Anscaro Pacema. Esas dekretita ke ta insigno esos garantienda ad irga membro di K + F. sive Suedana, sive stranjera subjeko, qua esos rekomendita a la atenco di la kanceliero, pro specala devoteso e kompetenteso montrita da lu en sa devi.

La Norda Leono : Institucita de 1904 por la skopo rekompensar individuala agi di kurajo sur lando o maro.

Esas dekretita ke la membri honorizita per ta insigni povez pendar reprodukturo di la rubando ed insigno ye la bazo la skuto portanta lia blazono.

Esas dekretita, ke nula persono ricevos ta insigni qua ne esos membro di la Gotika K + F, nek anke ke irga persono nominesos sen ke ilsa nomo esos mencionita da adminime du membri di K + F en la raporti pri meritoza o distinginda agi.

KAMRATEN

Adreso: Stockholm, Suedio

Tr. REIN, Imprimisto, Bruxelles.